

Organizaciji Z. N. gre v "mrzli vojni" čezdalje slabše

Trygve Lie se vrnil iz Moskve.—Mnoge male
države privatno dolže Moskvo in Washington
enako krvim stagnacijom v organizaciji Z. N.

V New Yorku grade palačo, ki naj bo sedež organizacije Združenih narodov. Toda mnogi že priporočajo, naj se je že kar od kraja preuredi v "apartment building", ker drugače bo ostala prazna kakor je do malega prazna velikanska palača po konje lige narodov v Ženevi v Švici.

Kdo je kriv neuspeha?

Najbolj nezadovoljen s sedanjem poslovanjem Z. N. je generalni tajnik te organizacije Trygve Lie. Ne zaradi plače, ker plača je dobro in ima za stroške kolikor potrebuje. Nesrečen je vsled njene brezmočnosti. Lie ve, in vsi drugi poznavalci počnjo vedo, da dokler bomo v "mrzli vojni" in iz nje šli še v "vrčo", je tako ustanova malekostnega pomena. Kako razočaran bi bil pokojni Roosevelt, ako bi se mogel vrniti in uvidel, da je OZN že sedaj večji neuspeh kot pa je bila Wilsonova liga narodov po prvi svetovni vojni.

Zato se je Lie odločil nedavno za romanje v Moskvo, kjer bi osebno konferiral z Višinskim, Gromejkom in s Stalinom pa še posebno rad. Ker ključ v rešitev organizacije združenih narodov imata sovjetska in ameriška vlada.

Ce se bosta na vsakem sestanku prekljale med sabo, se obmetavajo z očitki ter druga druge dolžile hujskanja v tretjo svetovno vojno, so zastopniki vseh ostalih vlad v OZN, ki imata svoja glavna zborovanja v New Yorku, brez moči.

Nekdaj viših ameriških politikov je nedavno dejal, da bo OZN impotentna dokler se Rusiji ne pristriže peroti. Toda oglasil se je nek diplomat male dežele z opombo, da jih bi bilo treba pristriči tudi Zed. državam, ker obe deželi stremita dobiti hegemonijo nad svetom, seveda ne vzajemno ampak v tekmi druga proti drugi.

Očitki te vrste niso brez podlage. Oziroma so zelo resnični. Zed. države imajo pod svojim vplivom vse ameriški kontinent, vso zapadno Evropo, angleški imperij križem sveta, in več ali manj tudi take velike dežele kot sta Indija in Pakistan. Sredozemlje je pod ameriškim vplivom. Turčija, Iran, vse arabske dežele in Izrael.

Sovjetska zveza pa ima pod svojim vodstvom več sveta kot ga je imela kdaj prej še kaka druga svetovna sila.

Torej je naravno, da ker sta v tekmi vsaka za še več moči, da mi toliko ogrožen in v vedeni nevarnosti, da ga bo konec.

Tudi Hoover priliva "olje na ogenj"

V že tako razgredo ozračje se utika sedaj s posebno kampanjo bivši predsednik Herbert Hoover. On velja za nekakega modrijana v državnosti — oziroma oglašan je za takega. V svojem nedavnjem govoru v New Yorku

Ali vam je naročnina
potekla . . . ?

Tekota Številka Proletarca
je

2215

Ako je številka tik VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vsem oklepaju nižja od gornje.

Prosim, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu
in na poštini!

AMERIKA NAJ POMAGA POVOD — BODISI V AZIJI KOT V EVROPI

Kakor Grčiji, tako je naša vlada obljubila pomagati tudi Franciji v njeni vojni proti "komunistom" v Indokini. To se je zgodilo ob prilikom konference velike trojice, ki je bila končana minuli teden v Londonu. Predno se je pričela, da je bil ameriški državni tajnik Dean Acheson na posvetovanju s predsednikom francoske vlade ter njenim ministrom vnanjih zadev Robertom Schumanom v Parizu. Zatrdila sta mu, da Francija sama ne bo mogla vzdržati vojne v Indokini brez tuje pomoči in to more uspešno nuditi samo Amerika. Francoska armada v Indokini šteje kakih sto tisoč mož. Francoske finance so na ničli in Schuman je Achesonu dejal, da Francija tega bremena ne more več same nositi. Dejal mu je celo, da naj Amerika plača nje na stroške tudi za nazaj in tako sta precej mešetari.

Končno je Dean Acheson pismeno izjavil, da Zed. države ne bodo dopustile širjenja komunizma v južno Azijo in zato bodo Franciji pomagale v Indokini materialno in vojaško. Kajti ruskemu imperializmu je treba ustaviti pot. V resnici se velik del indokinskega ljudstva bori proti zapadnemu imperializmu, pred vsem proti Franciji, ki bi si rada Indokino znova podjarmila, a jo ta borba vsled velikega ljudskega odpora veliko stane. V Franciji je vojna v Indokini nepopularna in komunistična stranka stori kolikor more, da jo diskreditira.

Achesonova obljuba za ameriško umeševanje v Indokino je nevarna igra. Ameriške bojne ladje so tam, in pa razni ameriški vojni in ekonomski svetvalci in naša vlada dovaža zdaj tja tudi municijo za francosko armado. Ob enem je kitajsko komunistično vlogo posvarila ne se umešavati v Indokino. Nepričrni ameriški in evropski novinarji so mnenja, da v Indokini ni še nikake kitajske interverije ker ima novi kitajski režim dovolj opravka s svojimi notranjimi problemi. Toda uspeh kitajske revolucije je indokinsko ljudstvo toliko opogumil, da se bori ne samo proti Franciji temveč tudi domačinom, ki služijo francoskim namenom.

Francija je bila do minule vojne v Indokini neoporečna gospodarica. Ljudstvu ni dala nikakih svobodščin, ne šol, ne pravic. Tako je Indokina živila v začušenju francoskega kapitala dokler ni udarila vanjo japonska armada in jo "osvobodila". In res jo je proglašila za suvereno državo pod japonskim "varstvom". Francoski oblastniki so pobegnili, ako so mogli, ali pa bili internirani. Po zlomu japonske oborožene sile so prišli Francozi nazaj a so slabo naleteli. Vera, da so imperialistične sile nemagljive, je šla med azijskimi ljudstvi in nič. To je spreviedela tudi Anglia posebno v Indiji in Nizozemski v Indoneziji.

Francija je poskušala po vojni pridobiti indokinsko ljudstvo na svojo stran z obetanjem avtonomije. Indokina naj postane partner v francoskem občestvu. Dejelo je razdelila v tri avtonome dele in v njih ustavilne lutkarske vlade pod francosko kontrolo. Toda ljudstvo se jim upira. Torej ga je treba s silo primorati nazaj v podložnost. Francija tega sama ne zmore in tako je dobila ameriško pomoč — pod gesлом, da se gre za obrambo južne Azije pred komunizmom.

Na konferenci velike trojice v Londonu so o tem razmotrivali in rekli, kakor prej v Parizu Robert Schuman.

(Konec na 2. strani)

"Naša" bogastva so last monopolov vzlic protitrustni postavi

Zvezni kongres se včasi peča tudi z monopolimi, a preiskave tistega odsekajo niso oglasane kakor one, v katerih preiskujejo protiameritske aktivnosti, komuniste in pa državne uradnike, ki so osmisljeni "sopotniških" ali pa kar naravnost rdečkarskih teženj.

Tako je sodni odsek poslane zbornice dognal, da kljub vsem odkritjam ter preiskavam, ki so bile začete za preprošenje graditve trustov ter monopolov niso nič zaglele, ker imajo korporacije vse sorte izhode, da se ogrejo zakonom.

Monopoli so pod kapitalizmom naraven razvoj. Saj smo jih imeli pred minulo vojno v svetovnem obsegu in v njih so bili zvezani nemški, ameriški, angleški, francoški, japonski in industrialni magnati drugih industrijskih dežel.

Kdo napr. kontrolira v Zed. državah ogromno aluminjsko industrijo? Samo tri korporacije! Vseh sto odstotkov jo je v njeni posesti.

Velika je tudi industrija kositra, iz katerega delajo kante za preverje. Nad 95 odstotkov njene producije kontrolirajo istotko le tri korporacije. Oba ta truda sta prišla do te kontrole postavno, vsled ovinkov, katoliški voditelji — nekateri saj — še prihajali na seje Sansovih odborov, ali se udeleževali njegovih deputacij k merodajnim oblastem.

Dalje kontrolirajo v Zed. državah po tri korporacije izdelovanje linolija (linoleum), 8 odstotkov pridobivanja bakra, 78 odstotkov produkcije sigaret, 72 odstotkov žganjekuh in tri korporacije kontrolirajo 70 odstotkov produkcije gumijevih avtih obročev.

Potem je tu jeklarska industrija, ki je skoraj vse pod kontrolo kakih petih korporacij, enako avtna industrija, klavniška, žitna in tako dalje.

To kajne ni noben "free enterprise" ker pod monopolji je "svoboden" podjetnik obsojen konkurenči, v kateri je prej ali slej uničen, ako se prej ne poda monopolu, kateremu prodaja svoje izdelke po čimniklji ceni.

Pred mnogimi leti je bil sodno "razbit petrolejski trust in ob enem bil obsojen na milijon dolarjev globe, ki je ni nikoli pladal. Toda trust (Standard Oil) je bil "razbit" v manjše dele, tako da danes Standard Oil obratuje s separativimi inkorporiranimi v New Jerseyju, Kaliforniji in Indiani. Toda je pod enako kontrolo kakor pred "razpustum".

Monopol je letos podražil kavo kot bi trenil. Spekulira z žitom in z mesom po milii volji in temu profitirji pravijo "naš ameriški način življenga".

Toda v diselnih se od njega zahteva tudi veliko znanja — biti mora nekak elektrotehnični inženir. Ako ni — ga želesnička družba po kontraktu še vseeno plačuje, toda vrh tega ima na jetevgu v isti lokomotivi še svojega posebnega tehniku, ki pa ni član unije lokomotivnih kurjačev. Niti niso najeti od nje temveč direktno do delodajalca. Njihova brigă je skrbni, da se tehnično delo v diselni lokomotivi vrši tako, da je vlak čim bolj varen.

V tem oziru nimajo potnikov, katerim je za varnost na vožnji, nobenega sporja. Toda uniji kurjačev bi bilo vseeno, če ne bi uvideli, da jih diselni izpodrije vitez s prizorom za unijo.

Unije se bodo morale potruditi v ustanovitev nekake delavške zbornice, z zakonodajno močjo, ki bo lahko v prid delavcev sklepala brez stavk, ki v sedanji dobi napravijo tudi delavcem več škode kakor koristi. Kajti tudi delavci sedaj vedo, da tudi ko stavkajo in se ob zaslužek, so njihni vodje plačani kot ponavadi, enako kongresnik ter vsi drugi taki vladni ljudje, ki se počažijo z njihovimi problemi ne da bi se jim kam mudilo.

Nekaj o naših stvareh

Frank Zaitz

Konec tega meseca se prične v Clevelandskem Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. četrtek zbor Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Od prejšnjih treh, posebno od prvega, se bo zelo razlikoval.

Ustanovljen je bil iz potrebe in v velikem navdušenju, dasnam mnogim taktika voditeljev, ki so skušali ugajati v interesu slike klerikalcem, ni bila všeč. Loui Adamič, ki je imel v snovanju to organizacijo vodilno in edočilno besedo, je smatral, da je tako prav — ker potrebno je ameriški javnosti in vladu pokazati, da smo složni in edinstveni braniti narod, oziroma jugoslovanske narode, ki so bili napadeni. Kmalu se je izkazalo, da Louis Adamič in Kazimir Zakrajšek ne bosta mogla biti dolge skupaj. Sprva sta se, ko je pastor Zakrajšek na obiskih v Washingtonu želel v imenu Sansove deputacije izjaviti, da je ta organizacija proti partizanskemu gibaju in posebno še zoper komuniste kot tak. SANS v takem nesoglasju ni mogel delati in bil je neaktivnejši takratni predsednik Etbin Kristan, Rev. Zakrajšek pa se je pritoževal, da mu ne damo toliko finančne opore, kot bi jo za svoj tajniški urad v Washingtonu potreboval. Vendar pa so katoliški voditelji — nekateri saj — še prihajali na seje Sansovih odborov, ali se udeleževali njegovih deputacij k merodajnim oblastem.

Ker je L. Adamič imel večino na svoji strani, da odobrimo partizansko borbbo, so duhovniki se zoper komuniste kot tak. SANS v takem nesoglasju ni mogel delati in bil je neaktivnejši takratni predsednik Etbin Kristan, Rev. Zakrajšek pa se je pritoževal, da mu ne damo toliko finančne opore, kot bi jo za svoj tajniški urad v Washingtonu potreboval. Vendar pa so katoliški voditelji — nekateri saj — še prihajali na seje Sansovih odborov, ali se udeleževali njegovih deputacij k merodajnim oblastem.

To velja sedaj tudi glede komunistov v tej deželi. S svojo našto hysterijo, kakršna je v prvi svetovni vojni zavalovala proti socialistični stranki, IWW in Nemcem, ne bo v njej nihče varen, ako ga denuncijantje razkrice za že od prej zaznamovane "nelojalne". Pri Proletarcu smo imeli v tem v prvi svetovni vojni skušnje, četudi smo se vsled vojnih vprašanj ločili od socialistične stranke. Nič ni pomagalo, da smo podpirali Wilsonovo politiko — na nas je bil vržen žig, da smo bili delovni leta in leta v socialističnem gibanju, ki je bilo v boju proti Wilsonu in proti vojni, dasni se že vršila.

To velja sedaj tudi glede komunistov v tej deželi. S svojo veliko antifašistično kampanjo so prenehali čim je bil sklenjen pakt prijateljstva med Berlinom in Moskvijo in obnovili spet še ko je Hitler pakt prepolnil ter udaril v Rusijo.

Moje mnenje je, da naj bi ta zbor SANS razpustil in potem ustanovil novo organizacijo, aka bo večina uvidela, da so izgledi za njen uspeh. A načrt v ta namen naj bo v naprej pripravljen.

Rekel sem že, da take ustanove začare kadar je potreba začatev. Potem se bore za obstanek. JSZ je uspevala, ker takrat ni bilo v vladu še nikogar, ki bi upeljaval kak "new deal" ali "fair deal". Zato se je tudi mnogo odbornikov raznih unij udejstvovalo v s o c i a l i s t i c i n i stranki. Danes vodi vsaka svoja politiko za "koristi delavcev" in reakcija pa zmerja celo Trumana, ki je konservativ in kaj, da nas peha v socializem.

Po mojem bi moral biti nova ustanova, o kateri se bo sklepalo v Clevelandu, elastična dovolj po kontraktu, da bo vse zanesljivo zadržala vodilnost v delu, v katerem je skozi vso dobro zavestno. Celo dve bi lahko napolnili z njimi.

Ne izgleda, da se bo to ponovilo tudi na tej konvenciji, dasni se bodo kandidate tudi na nji dobiti. A vprašanje je — kot je pisal Anton Garden — ali tako, da bo delala ali pa šla kmalu po zboru v pasivnost.

Kaj s SANSom v bodoče, o tem sta kolikor meni znano največ pisala urednik Prosvete in po Sansov predsednik F. A. Vider. Oba sta za reorganizacijo, ali za novo ime ali kar že. Nekateri priporočajo, da naj bi se vse slike ustanove zadržale, ker napredni Slovenci v Ameriki potrebujejo sedaj kako skupno ustanovo.

Toda združenje samo na sebi še ne da življenja. Ako se bodo sedanjih vodilnih železniških omrežij, da se bodo sodelovali takoj in skupaj, da se bodo vodili v prid delavške zbornice, z zakonodajno močjo, ki bo lahko v prid delavcem, da se bodo napravili tudi delavcem več škode kakor koristi. Blagajna SANS je sedaj šibka in težka, da bi mogli primiti v zanosom kakšno tako kompanijo, ki nam bi jo spet okreplila.

Gotovalo bo eksekutiva kaj konkretnega ukrenila — sestavila tak nov program, ki bo prilagojen današnjemu s t a n j u . Glavni namen, radi katerega je bil SANS ustanovljen, je bil doseg. Potem so se začele relifne akcije. Tudi te bi sedaj ne uspele. Politično — kam naj gremo?

Pomagali smo s progressivni stranki, a med sabo se sedaj tuži komunisti ne navdušujejo zato, niti z daleč toliko kot so se mnogi mārnje rude izgubi.

Stavke niso več uspešno sredstvo za zmage

Ko je nedavno zastavljalo lokomotivi bil skozi ves čas svede delo uprezen z metanjem, premoga v peč. Sedaj imajo moderne parne lokomotive stokerje — mašine, ki jih je treba s kurivom

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROCNINA V Zednjih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka popoldne za priobčitev v številki naslednjega teden.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.PROLETAREC
2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovich

Letos kot izgleda smo v letu vaj — bodo ljudje še vedno vzklikali — Živila svoboda!

Zdaj pa s tedenskim poročilom naprej:

Los Angeles, Calif. — Math Cukale je poslal naročnino zase in za Joseph Parkelja. To je naši bivši Ciceran, ki se je z družino preselil v oni kraj pred nekako enim letom. Pozdrave pošilja poleg temu uradni tudi zboru "France Prešeren", katerega je podporni član že dolgo let. Saj smo pogrešali njega in družino na koncertu 7. maja.

Englewood, Colo. — Jacob Skerlj je poslal znesek za koledar in listu v podporo \$1.50.

Pueblo, Colo. — John M. Stoenich je poslal znesek za 35 prodanih koledarjev in jih je naročil še pet. Ob enem je poslal vsoto listu v podporo, ki so jo prispevali Louis Malensek \$1, Martin Slobodnik 50c in sam John Stonich \$8.75.

Chicago, Ill. — Arly Božičniku, oskrbniku Delavskega centra, sta izročila naročnino za Proletarca John Volk in John Herbick. Izročil je tudi izkupec za deset koledarjev, ki jih je prodal Frank Zbasnik, kakor tudi za svojih šest, ki jih je razpečal v klubu.

ANNA BORSTNIK je izročila znesek za pet prodanih koledarjev in prej dva, skupaj sedem.

ANTON TROJER se je ustavil v uradu in nabavil koledar za nekega bolnega člena. Zase bi že rad prihodnjega.

JOHN TURK je izročil vstopo za dvanajst prodanih koledarjev in oglas. Prispeval je listu v podporo \$3.30.

PETER VRHOVNICK je poslal naročnino, ki mu jo je obnovil John Bajuk, znesek za pet koledarjev in prispeval listu v podporo \$2.

Clarendon Hills, Ill. — Prvič od kar se je vrnil iz Mehike je nas obiskal Joško Ovenc in si nabavil koledar. Prišel pa je tak — kot bi ga iz škatilice izpustil, samo cigare mu je še manjkalo. Pravil je, da je zelo zaposlen z zemljoi okoli svojega doma, obdelujejo jo še primitivno — z lopato. Včasih sta menda z Johnom Olimpom skupaj orala, najbrž tudi z lopato, zdaj pa Olim gotovo zvezde šteje v Hollywood, Calif. Joško pa kar same orje — po isti modi.

Upam, da bo v kratkem našel toliko časa, da bo obnovil svojo kolono in v nji razložil o vtičih v Mehiki in drugod, koder sta hodila s soprogo.

Hinsdale, Ill. — Ray Božičnik se je ustavil v uradu in poravnal za oglas v koledarju.

Waukegan, Ill. — Martin Judnich je poslal naročnino, ki so mu jih obnovili Frank Belec, John Butcher, Mike Kaucic, Louis Kuznik, Lowro Mozek, Mary Potocnik, John Sifler, Lovro Ogrin, Math Ogrin, Joe Zaggar, John Zakovsek, Frank Zupec, in sam svojo. Listu v podporo so prispevali Joe Zaggar \$2, John Butcher \$2, M. Kucic \$1.50, M. Judnich \$1.50, Tony Mesec \$1, Frank Zupec \$1, Rezi Skala, A. Kobal in Frank Belec vsak po 50c, in T. Gosar 25c. Skupaj \$10.75. Poleg tega je poslal znesek za sto prodanih koledarjev, katere je tako hitro prodal, da se nikoli tako prej, najbrž se je toliko bolj potrudil, ker se je bal vročine. Mogoče se kdo še spominja, ko je bilo

AMERIKA NAJ POMAGA POVSOD — BODISI V AZIJI KOT V EVROPI

(Konec s 1. strani.)

man, da će bo morala Francija iti iz Indokine, pridejo v nevarnost pred "rusko komunistično agresijo" tudi Siam in Indija ter končno i Pakistan.

Temu stanju v Aziji pa ni kriv kak "ruski komunizem" temveč stari evropski imperializem, ki je domačinska ljudstva v podjavljenih deželah tlačil in izkorisčal do skrajnosti dokler jih je mogel. Ni jim dal ne šol ne zdravstvene oskrbe, ne prilike za dvignjenje življenske ravni (standarda). Zato so Evropeji z Američani vred v Aziji obovorjeni, razen med privilegiranim domačinskim slojem, ki se boji v slučaju ljudskih zmag za svoje predpravice.

Enako bojanem imajo zapadne sile pred širjenjem komunizma v sredozemlju. V Grčiji je bilo uporniško gibanje, ki so ga na zapadu označevali za komunistično revolt pod vodstvom sovjetskih agentov, strto z ameriško intervencijo. Stala je mnogo milijonov dolarjev. A v nevarnosti takih revolt so tudi arabske dežele, v katerih je navadno ljudstvo brez pravic in živi v bedi ter ignoranci. Vladajoči sloj se prav nič ne briga, da bi mu življenske razmere izboljšal in tako jo naravno, da imajo sovjetski agenti dovolj polja za propagiranje med maso.

V Londonu so ob tej priliki razpravljal tudi o Nemčiji in kajpada največ o Rusiji. Ko so se Acheson, Schumann in Bevin razšli, niso v svoji skupni izjavi deli nikjer kakega namiga, da bi bili pripravljeni v pobotonje s Sovjetsko zvezo. Najbolj trdovratna težka taktika je ameriška vlada. Predsednik Truman je na svoji minuli govorniški turi po Zed. državah porabil vsako priliko za boj proti sovjetski politiki in obljubila pomoč vsaki vladni, ki se ji upira.

Torej bomo še plačevali in dajali podporo Japonski, Franciji doma in v Indokini, zapadni Nemčiji ter državam severnoatlantskega pakta. Tak položaj je za svet skrajno nestabilen in ne bo vzdržljiv za vse večne čase.

Judnich koledarje prodajal, ko ga je veter premestaval in ko se je drsal po ledu. Saj udobno je res bolj v lepem pomladnem vremenu, iti na okoi z njimi; vendar pa to nas ne opravijo, da bi ga zato takoz pozno izdajali.

Arma, Kansas — Antonu Shularju so obnovili naročnino na list Math Kosack, Frank Nagode, George Pistotnik in Anton Zorman. Ob enem je poslal znesek za pet koledarjev.

LaSalle, Ill. — Prihodnjo nedeljo 21. maja bodo gostovali v Narodnem domu Progresivne Slovenke v Chicago. Seboj bodo privideli "Tri vasko svetnike". Le pojidej jih pogledat, kaj so to za eni tiči.

Zahvalim se vsem oglaševalcem v koledarju, ki so poslali zneske v urad za oglase, kakor tudi onim, ki so poslani potom naših zastopnikov. Rad bi jih omenjal, pa vseh je nemogoče, radi tega je menda najbolje, da nobenega ne omenim. Saj videte v koledarju, kdo v njem oglasa.

Bell, Minn. — John Kobi je poslal v tiskovni sklad Proletarca \$5.60, ki jih nabral Fr. Pipan na seji Minnesota federacije. Kdo je koliko prispeval, ni bilo sporočeno.

Brooklyn, N.Y. — Frank Padar je obnovil naročnino, poslal znesek za enajst prodanih koledarjev in prispeval listu v podporo \$2.

Cleveland, Ohio — Anton Jankovich je poslal znesek za oglase v koledarju, ki jih je imel zelo lepo število in naročil še 50 izvodov koledarja.

Se Cleveland, O. — Erazem Gorske je poslal znesek še za nadaljnje poslane koledarje.

Girard, Ohio — Anton Nagode je obnovil naročnino.

Shadyside, Ohio — George Veselich se je na novo naročil na Proletarca. Zadnjici, ko je poslal znesek za Prosvetno matico, je omenil, da dobi pokojnino, katere je dolgo ni prejel, da se boročil. Zdaj ni se dobil pokojnine, pač pa je dobil plačo od društva 258 SNPJ, katerega je tajnik in plačal iz nje tudi list.

Cleveland, Ohio — Tudi Morley Cassidy je bil v Jugoslaviji in podal o svojih vtičih poročilo v dnevniku "Cleveland Plain Dealer." Pričelo se je v izdaji z dne 1. maja. Začetni stavek pričoveduje, da se borba proti Rusiji pričenja ob šestih zjutraj in vrši se v imenu naroda, ki zmaguje v spopadu s kominformom v svoji "mrzli vojni". To je zanimivo posebno za one, ki zavajljajo zoper Tita.

Beograd je zgodaj na nogah, ker tam gredo ljudje raditi že ob sedmih zjutraj. Glavna ulica Terazija je polna peščev, ker delavci nimajo dovoljne transportacije (pouličnih kar, busov in vlakov), pa morajo peš na svoje posle.

Poročevalci pravijo, da je zanimivo, ko jih vidiš tako k nogam korakati, čestokrat z zastavami na čelu — pa harmonika in petje — in tako vse radostno hite v predel ob Savi, kjer grade nova velika vladna poslopja, tovarne, kasarne in palacio prezidiuma vlade. Možje zidajo, že ne in deklete nosijo malto in opeko, ali pa rinejo samokolnice.

Sharon, Pa. — Joseph Cvelbar je poslal znesek za petindvajset prodanih koledarjev in potoži, da so težave, oni, ki bi radi čitali, nimajo denarja, oni pa, ki imajo denar, pa čitati necejo.

Neola, Utah — Anton Peterca je naročil koledar zase in za George Sheffrara v Mytonu, Utah.

Renton, Wash. — Fred Med-

sko, Tovornih avtov nimajo. Za dovožanje materiala uporabljajo uprežno živino — največ vol. Namesto mogočnih parnih lopat se delavci mučijo z ročnim.

Ko človek to opazuje, bi res misli, da je to ljudstvo zelo srečno ob tem prostovoljnem (?) delu za narod. Ko pa vidi pred vsakim krdelom delavcev, ki korakajo na delo, vojaka in vojaka na njimi, si lahko predstavlja, da stvar ne izgleda "prostovoljna". En čemu morajo tudi ženske opravljati tako težka dela?

Zato, ker bi se branile, ne dobre kuponov (krušnih kart) s katerimi dobijo živež po nižjih cenah. Brez teh kuponov, ki jih odmerja posameznikom vlašča oblast, te stanejo čevlji v ameriški valuti sedemdeset dolarjev, fun sladkorja \$4.50, najslabša ženska obleka stane na prostem trgu \$32.85 itd. Plače najbolj izvezbanih delavcev s o p povprečno \$60 na mesec. Tisti delavci, ki so primorani delati dva meseca prostovoljno, imajo hrano, ležišče in tristo dinarjev (\$6) na mesec za razne druge stroške. Seljaki, ki so poslani na prisilno delo za kazen, zato, ker so oblastem skrivali kakega pujška, ali kako žito, ali kar že, dobre "figo" za plačo. Deležni pa so seveda kasarske hrane, ker sicer ne bi mogli garati.

Omenjeni časnikar opisuje, kako brezplodno je, če se pritožuje. Pri tem sem si mislil, da je nekako tako kot ako se bi pritožil porotnemu odboru SNP, ako nisi dobil bolniške podpore, ker te zdravnik tedensko obiskoval. On pravi, čemu, bolan si, kaj ti bi delal stroške po nepotrebni. Pridi ti k meni ali jaz k tebi kadar potrebno. A pravila pa seveda drugače ukazujejo. Odbor se nanje sklicuje.

Tako nekako se ponovih postavah ravna tudi s seljaki v Jugoslaviji. "Suti, boga ti..." Večini glavnih voditeljev v Jugoslaviji, če je večina ljudstva z režimom zadovoljne ali ne je dobro. Ljudem pa, delajte, pojeti tudi žih — smete tudi plesati ako je še kaj časa na razpolago, ne smete pa na glas godnati. Ker če si kdo to upa, ga sliši tajno uho državne policije (OZNA). Dasi je v Jugoslaviji svoboda govorja ustavno zajamčena, moraš biti jako previden, kaj bo svobodno govoril.

Kajti kaj veš — morda je tvoj sošed kak Matt Cvetič (pittsburghski rojak), ki je vlekel na sate, kaj je še kaj časa na razpolago, ne smete pa na glas godnati. Ker če si kdo to upa, ga sliši tajno uho državne policije (OZNA). Dasi je v Jugoslaviji svoboda govorja ustavno zajamčena, moraš biti jako previden, kaj bo svobodno govoril.

Kajti kaj veš — morda je tvoj sošed kak Matt Cvetič (pittsburghski rojak), ki je vlekel na sate, kaj je še kaj časa na razpolago, ne smete pa na glas godnati. Ker če si kdo to upa, ga sliši tajno uho državne policije (OZNA). Dasi je v Jugoslaviji svoboda govorja ustavno zajamčena, moraš biti jako previden, kaj bo svobodno govoril.

Najprej o "Ameriškem družinskem koledarju" za leto 1949. To je že 35. letnik, ki ga je upredil Frank Zaitz, izdal in založila pa ga je Jugoslavianska delavska tiskovna družba v Chicago 23, Ill. (2301 S. Lawndale Ave.), ki izdaja znano glasilo "Proletarec". V okviru te družbe deluje tudi Prosvetna matica jugoslovanskih državljanov v Ameriki, ki prinaša povest "Brata" Etibina Kristana s podnaslovom "iz še ne pozabljjenih dni". Vse delo ima 144 strani in tri dele. Opredeljeno je z avtorjivo sliko. Povest slike Rogachevo, kraj na Slovenskem in njegovo življenje tik pred vojno, med okupacijo in do osvoboditve na primeru dveh bratov; eden je živel pošteno ter se je boril proti Nemcem, drugi pa — slabši — je postal orodje okupatorja. Tudi ta povest je dokaz, da ameriški Sloveni nišo pozabljeni na domovino. Uvodna beseda k tej knjigi prinaša kratki življenjepis Etibina Kristana, ki se je rodil 15. aprila 1867 in je umrl 1944.

Vzlič temu jugoslovanskemu nima mnogo prijateljev. Krega se — povsem iz razumljivih vzrokov — z vsemi državami moskovskega bloka (s kominformom), ob enem pa v isti senci zatrjuje, da noči nič skupnega z državami zapada — namesto s kapitalističnimi deželami. A vendar — vzlič temu Jugoslavija v svoji mrzli vojni z Rusijo zmaguje.

Tito ima polne roke bojev:

enega z Rusijo ter njenim bliskom, drugega s seljaki doma, ki nočajo postati zadrževalni, ali pa iti v tovarne, in ima spore tudi z raznimi državami zapadnega bloka, npr. z Italijo in Avstrijo.

Kmete v Jugoslaviji se bo postavno primoralo pridelati dovolj živež ne le zase temveč tudi za one v industriji. Ampak kmetje se branijo — skrivajo pridelke in nočajo denarja temveč blaga za pridelke. Kaj ti bodo dinarji, ko pa potreščin, kakršne kmet potrebuje, ne dobiš v štacuni temveč le ako imaš kar zamenjati, to meni recimo kako pohištvo, jaz tebi krompir ali sadje, ali kar že.

Sedanjem petletnem plan Jugoslavije je bil zasnovan za graditev težke industrije. Ko bo ta izpoljen, se bo pričel drugi, nato tretji itd., dokler ne bo izgradnja toliko popolna, da bo produkcija v vseh panogah krije potrebitne vsega prebivalstva. Vlada v Beogradu meni, da se ji bo vse posrečilo do leta 1962. Tako so načrte zasnovali planirarji Jugoslavije.

Zapadnjaki, ki so prepovali Jugoslavijo ter pozornoj njen razvoju, niso tako optimistični. Planarji smatrajo, da je stroj, tovorni in potniški avto za one, ki skupaj drže, važnejši kot pa npr. penicilin za zdravje ljudstva.

Neki starji Srbi je sanjal, da bi vojna spremena sedanjem oblast. Vprašan je bil, ce si jo zares želi.

Sanjam o nji, je reklo, in z mano vred veliko drugih.

Nato je pomislil in reporterju pojasnil, da je Tito vendar boljši kot pa bi bili sovjeti, aki bi v vojni Rusija zmag

IZ URADA "BIG" TONYJA

Oakland, Calif. — Z mamo svou zopet užívala v přijetní družbi par veselých dní. Pejala se na velikonočné prázdniny v Fontano po pírce. Midva se ráda vozila med přijateli, to pa zato kdy se zavedava, da ni dače čas ko naju bodo vozili drugi in se takrat samo v eno stran.

Tu sta bila na obisku Leo Mohar iz New Yorka in njegova žena. Rekla sta, da predno se vrneti, bi rada pogledali v Fontano, katero v svojih dopisih večkrat omenim. Povabil sem ju, da prisideta k nama, pa se bomo skupno odpeljali. Ponudbo sta z veseljem sprejela.

Zasedli smo našo "lizi" zgodaj zjutraj in ob štirih pop. smo bili že v Slovenskem domu v Fontano. Vožnjo smo imeli ugodno in vsi smo bili korajni. To je bilo na Veliki petek, ko je prepovedano jesti meso. Zato smo se zadovoljili s klobasami žejo pa si gasili z vinom. Da ne bo kdo misil, da sem pijaneč - kaj še - naj tukaj pojasmim, da jaz pijem samo takrat ko sem sam, ali v družbi, in se faktur ne pijem druge alkoholične pijsace kot pivo, víno, rakijo ali slivovice. Kar je močnejših pijsach, se jih ne dotaknem, ha-ha.

Rada se voziva na obiske, a tudi k nama prihajajo obiskovalci. Tako je bil pri nas z družino Frank Tomšic iz Helperja, Utah, a naju ni bilo dom, kar je name jako žal. Sicer se še nisva videla, a mi je po obisku pisal, da bi rad osebno vidi "big" Tonyja, čigar dopise čita v Proletarju in Prosvesi. Dalje pravi v pismu, da mi je naložil pokoro, ker me ni bilo doma, naj pa jaz zdaj pride v Helper njih obiskat. To se bo zgodilo, ač dobim dovoljenje pri finančnem ministru.

Obiskala sta nas tudi John Faiderga in njegova žena. Živila v Denveru, Colo. Tudi on je doma od tam kjer imajo polža priklenjenega, njegova žena pa od Iga pri Ljubljani. Oba sta družabnika. Povabil me je, naj jih pridem obiskat in pojasnil, da kar se pijače tiče, ne bomo v stiski. Ima jo toliko, da jo pridaj. Videli smo se prvič pa smo bili takoj kar domači. Tudi on je dober podpiratelj Proletarja in Prosvese. Pri nas sta se mudila pa dñi. Iz Denverja mi je sporočil, da sta prišla domov brez vsake neprilike na vožnji. Pred odsodom mi je naročil, naj se še kaj oglasim v naših listih, a ne vem kaj bi pisal, ko je vse prazno v gornjem "štuku".

Odbor za SNPJ Day je pri nas pridno na delu. Prihodnja sejta tega odbora bo pri "Big" Tonetu na 2872 East 9th St., Oakland, Calif., dne 4. junija ob 2. pop. Slavnost bomo imeli kar tri dni skupaj, namreč 2., 3. in 4. sept. V soboto bo plesna zabava v Slovenskem domu, 2101 Mariposa St., San Francisco. Plesali bomo v občah dvoranah. Naslednj dan v nedeljo bomo pa imeli piknik v Alvarado parku. V pondeljek 4. sept. gremo pa spet na Kranjski hrib, kjer bo v Slovenskem domu vsega dobrega na razpolago in videli bomo tudi film iz starega kraja "Na naši zemlji". Kdaj bo predvajan v teh treh dneh, bo poročal odbor v Prosvesi. In tudi kažipot na Kranjski hrib bo priobčen.

Tisti, ki pridete z vzhodne strani, in ako boste žejni, se lahko oglaste v gostilni pri Hrastu (ne pod hrastom), v Bank Cafe, 2307 East 14th St. v Oaklandu. Iz gostilne me poklicite, pa bom takoj na mestu za kažipot. Ako pa se kdaj izgubi v našem velikem mestu, po poklicite telefonsko številko KE 2-4576 in pridem po vas. Več o pripravah za to slavnost pozneje. Citačem Proletarja iskren pozdrav. — Anton Tomšič.

ALI SODELUJETE?

Dolžnost vsakega delača je pomagati v borbi proti krivim cam in za boljše razmere.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi gli tréti opomin o potečeni naročnosti. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na čas in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost.

NOV KONZULAT

Ambasada Federativne Ljudske Republike Jugoslavije v Zedinjeni Državah Amerike obvešča, da je pričel 4. maja 1950 z delom Generalni konzulat FLRJ v San Franciscu, California. Naslov uradnih prostorov Generalnega konzulata FLRJ je sleden: 461 Market Street, San Francisco, California.

Teritorialna pristojnost Generalnega konzulata obsegla sledene države: Arizona, California, Colorado, Idaho, Montana, Nevada, New Mexico, Oregon, Utah, Washington in Wyoming. Poleg tega tudi Teritorij Alaska in otroke Tihega oceana.

Po naloku Optapravnika poslov, Svetnik Ambasade, Miloš Bučar.

Iz urada SANSA

Vse tiste podružnice in druge organizacije ter časopisi, ki so upravljeni z zastopstvoma na 4. konvenciji SANSA, pa dosedaj svojih delegatov še niso prijavili ali morda celo ne izvolili, prosimo, da to nemudoma store, kajti čas je kratak in konvencija je skoraj pred durmi.

Vsem delegatom bodo poslatne uradne poverilnice iz glavnega urada SANSA. Moramo torej imeti imena in naslove vseh izvoljenih delegatov in delegatin, da to uredimo pred njihovim odsodom na konvencijo.

Lokalni odbor v Clevelandu pripravlja privlačen program za 27. in 28. maj. Med nami bo tudi poznan slovenski pisatelj Tone preklan na dva.

Misko Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

"Klemenc mi je povedal," je odvrnil Koren. Sušnik se je zgnal in se zastrmeli v Korenu.

"Aber nein. Das ist unmöglich," je dejal. "Od kod naj bi vedel? In kdaj ti je rekel?"

"Že pozimi." Sušnik je spet razmisljal, nato pa zamahnil z roko, rekoč:

"To si je kar tako izmisli. Ne ve nič. Naj le iztika. Mu bomo že pokazali! Kaj mu ne pada v glavo. Hotel sem mu že odpovedati stanovanje, pa je bolje, če je tu, ga vsaj vidimo, kaj dela. — A s tabo bi bilo treba še spregovoriti. Kolikor sem te lani spoznal, si bil precej anglofilič. Kako je zdaj s teboj?"

"Anglofilstvo!" je vzkliknil Koren. "Slabo si me razumel. Mar nisem hotel Angležem v svoji knjigi dopovedati, naj se spomenetujejo in sporazumejo s Hitlerjem, ker bodo sicer slabo obhodili? Vojna, sem hotel povedit, se obrača v napačno stran. Proti vzhodu jo je treba naperiti. To ti lahko dokazem iz napisanih poglavij. In pred Zidi sem jih hotel posvariti."

"Ampak ti prekleti Židje, povsed so zraven!" je vzkliknil Sušnik. "Čudna stvar . . . živi, živi pod stoletja in ne misli na nane. Pa se nenadoma zaveš, da je vse naše življenje zastupljeno z židovstvom. Nekoč sem jih v Galiciji videl. Razcapani, umazani, smrdljivi. Ali verjamem, da imajo poseben vonj? Primojudš, dišijo kakor neke vrste trava. Kdo bi si mislil, da bodo ti raztrgani Židje igrali takovo vlogo! Dobro, da jih pri nas nini."

"Židov sicer ni," je menil Koren, "je pa židovski duh. In ta je hujši! Tu, v tvoji hiši stanuje, klemenčina mu je ime. To je boljševiški duh in ta duh je sa-

Naslov za list in tajništvo je:
2657 SOUTH LAWNDALE AVE.
CHICAGO 23, ILLINOIS

Dr. John J. Zavernik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. CRawford 7-2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Residence:
221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
Phone Riverside 2212

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CAbal 6-7172—6-7173

ZA UCNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH

SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE Tiska PRI NAS

1838 N. HALSTED ST.

žali, kratek proces!"

Ko je Koren odhalil od Sušnika, je bil zadovoljen z uspehom. Sušnik mu je obljudil, da bo poskrbel za njegov vpis in da ga bo zagovarjal. Velikih korist si sicer za zdaj ni obetala, razen, da bo laže naviral Sušnika, pač pa se bo tako preskrbel za bodočnost, za primer seveda, ako Nemci zasedejo Slovenijo. Povrhu pa bo-s pametno igro on vladal prek Sušnika.

Gledje stanovanja se naj vsak delegat obrne na lokalni odbor (John Pollock, tajnik, 161 E. 225th Street, Euclid 23, Ohio), ali pa na drug način poskrbi že v naprej, da ne bo nepotrebni skrbni zadnjo minuto.

Prosimo, da upoštevate ta navodila. — Tajništvo SANSA.

Organizacije Z. N. gre v "mrzli vojni"

čezdalje slabše

(Konec s 1. strani)

še precej drugih dežel, katere v OZN še niso bile sprejete, bodisi vsled vetiranja s strani Zed. Držav ali pa ruske vlade. Med njimi npr. je Italija. Rusija je proti, da se po sprejme, dokler se ne sprejme tudi Romunije, Madžarske, Bolgarije in Albanije, vnanje Mongolije itd.

Zed države pa bi bile prej za sprejme Frankove Spanije kot pa da bi dovolile vstop sovjetskim satelitom.

Izven OZU sta še vedno tudi Japonska in Nemčija.

Združeni narodi so torek jako razdrženi in Willkijev "one world" (en svet) je bolj in bolj preklan na dva.

Položaj pri Svetem Ivanu je postal spet brezupen, ko s Horvatovim listom ni bilo nič, toda Koren je spet nekaj iztaknil: vpisal se je v Kulturbund in za bodočnost je to več, kakor pa Smonove negotove oblube.

Ker ni bilo Smona, ki bi ju vzmemiril, se je njuno življenje nekoliko zgladilo in zdelo se je, da se vrača nekdanja toplina v njun dom. Smonova vrnila pa

ju je oba razburila. Zofija se je vprašala: Ali je prišel pome? In kaj naj mu odgovori, ako ji poroce: Pojd!

Koren pa se je prvič v življenju tako razburil, da se je ves tressel. Zofija se je zbala, da bi ga ne zadelo kap.

Brez besede sta strmela v Smona, ko je vstopil. Ta je prispolil k Zofiji in ji poljubil roko, nato je ponudil roko Korenu kot staremu prijatelju. Zdelo se je, kakor bi prihajal v svoj dom, nikake zadrege ni čutil.

"Kako si, stara sablja?" je rekel vesel Koren, ki je na svetu dovolj znamenit. "Saj nisem otrok, nesaga, da bi bil zmožen kakve kretanje. — A to pove, zakaj te fi bilo, Zofija? Hotel sem, da malo pozabiš na to smrdljivo gnezdo Svetega Ivana."

Zofija se je že pomirila. Če je dejala:

"Čuj, ljubi Šimon. Vem, da si, kakor pravi Koren, grd človek.

Zato govoriva enkrat docela odkriti, nato ne treba, da se slepiš, saj nisem otrok, nisem šestnajstletna deklica, ki bi sanjala o prevem poljubu. Povej docela odkriti, kakre name ima z manom. Pa res odkrito, nič ne bom zamerila."

Šimon se je obrnil od okna k njej.

"Kako misliš? Kakre name nisem misil poslati. Da sem to povabil v gore, sem storil, da bi te vsaj za čas odtrgal ustavile. Ne morda, da bi se mu zasmilila ali bi ga zapekla vest, marveč ga je presenetil njena odkritost.

"Ne boš se, da bi si kaj napravil. Preveč ljubi svoje življenje, nesačaga, da bi bil zmožen kakve kretanje. — A to pove, zakaj te fi bilo, Zofija? Hotel sem, da malo pozabiš na to smrdljivo gnezdo Svetega Ivana."

Zofija se je dejala:

"Čuj, ljubi Šimon. Vem, da si, kakor pravi Koren, grd človek.

Zato govoriva enkrat docela odkriti, nato ne treba, da se slepiš, saj nisem otrok, nisem šestnajstletna deklica, ki bi sanjala o prevem poljubu. Povej docela odkriti, kakre name ima z manom. Pa res odkrito, nič ne bom zamerila."

Šimon se je zasmilil.

"Kaj je to nihče te ni klical ne želel," je dejala Koren.

"Nihče te ni klical ne želel," je dejala Smona. "Saj nisem otrok, da bi sanjal o takih stvari. Sam sem se povabil. Zdolgočas lo se mi je po Zofiji. Bil sem v Mariboru. Tu ostanem samo teden dni. A za ta čas ne bi hotel, da bi kdov edel, da sem tu. Ne bom se kazal pri Svetem Ivanu.

Zato, Koren, ne žužnjaj okoli.

Za hrano bom seveda skrbel, se

na misel mi ne pride, da bi se postil."

Koren je bil še vedno ves iz sebe. Nenadoma je pograbil svojo aktovko, stopil k Smonu, pljunil preden, rekoč:

"Fej te budi! — Ti pa," se je preteče obrnil k Zofiji, "se medtem odloči: ali z mano ali z njim.

Zofija je kadij cigaret, jo glede na dal med gorovom, nato pa se zazrnil nekam mimo nje in se zamislil. Zares, zgodilo se je, da

se je Šimon zamislil. Kaj takega se mu že dolgo ni zgodilo. Razmisljati je bilo tako mučno in nepotrebitno. Življenje je užival neposredno, in kakor kača, ki pogoljne živo žabo, ne misli, kako se njeni žrtev duši v njenem trebuhi, tudi Šimon ni nikdar misil na svoje žrtve.

Te odkrite Zofijine besede pa so ga za trenutek ustavile. Ne morda, da bi se mu zasmilila ali bi ga zapekla vest, marveč ga je presenetil njena odkritost. Čutil je, da tu ni potrebna nikakra laž, nikaka hinavščina. Na posledi je dejal, ne da bi se ozrl na njej.

"Na cesto te, Zofija, res nisem misil poslati. Da sem to povabil v gore, sem storil, da bi te vsaj za čas odtrgal ustavile. Ne morda, da bi se mu zasmilila ali bi ga zapekla vest, marveč ga je presenetil njena odkritost. Čutil je, da tu ni potrebna nikakra laž, nikaka hinavščina. Na posledi je dejal, ne da bi se ozrl na njej.

"Čuj, ljubi Šimon. Vem, da si, kakor pravi Koren, grd človek.

Zato govoriva enkrat docela odkriti, nato ne treba, da se slepiš, saj nisem otrok, nisem šestnajstletna deklica, ki bi sanjala o prevem poljubu. Povej docela odkriti, kakre name ima z manom. Pa res odkrito, nič ne bom zamerila."

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., May 17, 1950

"Our" Mechanical Slave

Robert Z. Willson, Pennsylvania Socialists' candidate for Governor came to Reading from his home in Glen Falls last Sunday night and made a Socialist speech.

Referring to the ideal Republic envisioned by Plato many years ago, Willson recalled that the ancient philosopher accepted the principle of a civilization based upon slavery. To have an elite class it was necessary to enslave the masses and make them support the better and wiser elements in leisure and luxury.

Now, however, said Socialist Willson, we have enough slaves to keep everybody in luxury. They are not human slaves, but slaves of iron and steel. The modern slave is the machinery of industry in which is contained the power of many millions of horses.

Why, then, isn't every American secure, well fed, adequately housed and possessed of a growing span of leisure?

Willson answered that one too. It is because the mechanical slaves of today are not OWNED by the American people, but by a small but economically-powerful group. Machines, like human slaves, serve their owners. And so it is that most Americans get only a meager part of the wealth that machines are capable of creating.

We touch upon Socialist Willson's story because in it is the gist of the Socialist program. As he pointed out, what is called "national wealth" isn't that at all so long as it is privately owned.

Workers better understood that. For when they do they'll make this nation of ours a real Republic by socializing the ownership of mechanical slaves and making them serve everybody instead of a few.

As things are today, and have been all through the capitalist era, workers who think they are free have to compete with the service of mechanical slaves. That is why so many people are forever living below a decency level, why unemployment continually menaces the lives of workers and why few workers are economically secure.

Reading Socialists think they've gotten themselves a good candidate.—Reading Labor Advocate.

Different-colored Horse?

Senator A. Willis Robertson, the Virginia Dixiecrat, recently said that the social security program is part of "an attack on our system of free enterprise."

Everybody knows that the social security program helps people who have helped themselves through contributions to a social security fund. So social security is no more of an attack on free enterprise than is any other insurance.

But what everybody doesn't know is that Senator Robertson—and all other Members of Congress—can receive pensions too. And in most cases, these Congressional pensions are far more than a workingman can get.

Thus when Senator Robertson is retired by the voters in 1952, he will be eligible to receive an annual pension of \$5,375—or more than \$100 a week.

Is that an attack on the free enterprise system too, Senator?—League Reporter.

You Can't Take It With You'

Poets have often pondered on the short-lived vanity of human power and riches, as in the lines: "Imperious Caesar, dead and turned to clay, might stop a wall to keep the wind away."

Now the same feeling is stirred by a news story from Egypt, where a peasant's plow turned up the richly decorated sarcophagus of Queen Takhut, wife of a Pharaoh who ruled Egypt 25 centuries ago.

In the costly-carved sarcophagus was found a "mummy" of the ancient queen, "her face covered with a mask of solid gold, the head ornamented with a golden diadem, about the neck of a string of golden amulets, golden sandals upon the feet," and even the fingers of the hands "gloved in layers of pure gold."

In a very unpoetic American phrase: "You can't take it with you." Proud Queen Takhut tried to take all that gold with her, but, if she is now where she can look down upon her fabulous sarcophagus, she must know she did not succeed.—Labor.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

IT USED TO be that "Patriotism" was the last refuge of a scoundrel. Now the propagandists for human exploitation, private profit and class rule have made a switch in the line. Now they speak of "Freedom."

Socialism, they tell us, will make men slaves of a bureaucratic government. And some workers who once understood that there can be no freedom without the economic justice for which socialists strive are weak enough to cringe, while even some who still announce themselves as Socialists are foolish enough to be maneuvered on the defensive.

FREEDOM UNDER CAPITALISM...? Bosh! The two are incompatible. Men can not be free if private-profit and class privilege are to remain the motives for human activity. Neither can capitalism function when workers decide to be truly free.

Socialists are able to go on the offensive armed with countless examples to prove how loss of freedom is the natural and inescapable consequence of holding fast to an economy that was never intended to serve the interests of mankind. Mussolini and Hitler never would have had their places in history if the peoples of their generation had not rejected the program offered by democratic, political socialists.

And here in the United States of America, where the sour "freedom to choose" is offered as a substitute for planned justice and security to millions who never made a free choice in their lives, it is possible to show how workers are forced to shape their lives to control that have been fashioned for the preservation of a predatory economy.

NOW IF EVER, socialists have reason to be proud. Now, too, is the time for socialists to take the offensive against those who, having used the bodies of the people for their own profit, now try to enslave the people's minds.

Freedom is the possession only of people who have the power to produce abundance for their own use... who use their government to plan their own lives... who need not fear plenty and the hateful unemployment that plenty brings to producers.

Freedom can live only in a world that has been purged of exploitation, insecurity and war.

SOCIALISTS MUST TAKE the lead in rejecting the standards offered by the beneficiaries, hirelings and dupes of capitalism.

Fuses Are Useful

This is a story about a worried wife who called her husband at the office to report a home problem.

"Honey," she said, "a fuse just blew out in the basement. Do you think we might have a fire?"

"Heck no," replied the superior male. "We'd have been more like to have a fire if it hadn't blown out."

A simple little yarn, but it has a point that should be understood by Department of Justice officials who are trying to silence opponents of the capitalist private profit economy by placing them on "subversive lists."—R.L.A.

Bursting at the Seams

Did the New Deal hurt Big Business? Is the Fair Deal wrecking profitable corporations?

Look at the following facts. They not only answer those questions; they also tell a story that should be very important to every political candidate who tries to tell the voters that the country is headed toward socialism. The facts, according to the Securities and Exchange Commission, are these:

The liquid wealth—that is, the cash and securities—of American corporations at the end of 1949 was higher than at any time since the early part of 1947. The working capital amounted to \$67.7 billion or \$2.9 billion above the total for 1948.

Not bad, is it, Mr. Gabrielson?

In 1942, the capital totaled \$36.3 billion. Thus it increased \$31.4 billion—or 87 per cent—in seven years.

Not bad, is it, Mr. Taft?

Corporations owed the Federal Government \$1.9 billion less in taxes at the end of last year than the year before.

Not bad, is it, Mr. Millikin?—L. R.

Good News From India

India and Pakistan—the two independent nations into which the "sleeping giant" of India was split when freed from Britain, sign a new agreement to let both Hindus and Moslems live in peace within their borders. Adherents of the two religions have been mortal enemies, as a result of their conqueror's former policy of "divide and rule."

If the new agreement works out as planned, India, Pakistan and their 300 million people will play a tremendous part in the world's future, and will prove that even the most bitter racial and religious differences can be solved by men of intelligence and good will.

This is True and Important

Labor unions and organizations working for conservation of natural resources have the same enemies and should be allies, says a letter to this newspaper. It quotes, from an editorial in the magazine "Outdoor America," these significant words:

"A generation ago, wage earners worked 10 or 12 hours a day—six and seven days a week." Now, because of battles fought and won by unions, "the 8-hour day and 40-hour week are the rule."

That means workers have more time to spend in the "great outdoors," the magazine points out. So workers don't want our forests wantonly destroyed, and our lakes and streams polluted, by the enemies of labor and conservation.

Bank President Talks Common Sense

"In my opinion, business has shirked its social responsibility. It has misused its power."

Who says that? Some "radical"? No, it is the president of a New York Bank, Floyd Cramer. And, he adds, "I'm an active Republican and a believer in the personal enterprise system."

Instead of complaining so much about the "Welfare State," Cramer told an Associated Press writer, business should take the lead for the welfare of the people."

"No one should question the right of government to step in and provide housing, food and social benefits if industry fails to," Cramer declared. "We should have no quarrel about that."

"But business must do the main job, if it is to get out of the political doghouse. Management should set up pension plans instead of fighting them."

"It should guarantee an annual wage—long overdue in many industries. It should take its employees more into partnership."

"Leaders of large corporations see too many bogey-men under the bed."

Wouldn't it be fine if more industrialists and financiers talked and thought in Cramer's common sense way?

Poverty-Stricken Uncle Sam

Most American housewives of the working class will understand what is wrong with the United States of America, now that mail deliveries, one of the most cherished services rendered by any government agency, are about to be cut.

Are the agricultural workers of our prolific western states free when their babies starve?

Are workers free when they live in an economy that needs a Taft-Hartley law?

Are the millions of American families who live on wages that keep them below the decency level while corporation profits and managers' bonuses soar to new heights—are they free?

Are farmers free, even though they have what looks like prosperity, when they take government subsidies without which the entire private-profit economy would founder?

Are the agricultural workers of our prolific western states free when their babies starve?

Are workers free when they live in an economy that needs a Taft-Hartley law?

Are the millions of American families who live on wages that keep them below the decency level while corporation profits and managers' bonuses soar to new heights—are they free?

Well, what do you think about this order to reduce the number of postal deliveries. In the light of government spending elsewhere—billions to destroy potatoes, hoard cotton, permit butter to become rancid, send arms, machinery and almost everything else to other nations around the world?

And why do you think it is that the people who make our policies for us continue to tolerate the greater waste and then turn to the puny device of saving on letter carriers? What's the difference?

Well, one difference—one very big difference—is that the money wasted to buy potatoes, cotton, butter and especially armament, helps to bolster up private profits, while the wages paid postal employees don't produce many orders for the big corporations who not only profit from capitalism but who ARE capitalism.

Is that why we must continue to have a drip from the spigot and waste a torrent from the bunghole? Yes, that's it; so long as profits are more important than service!

Think it over. A service that makes life easy and friendly and

serene is starved, but a policy that produces the highest corporation rake-offs in capitalism's history with no direct benefit to the people is stuffed.

Where is the progress that capitalists like to talk about? Why we're going back, not forward, and American life is getting to be a cheaper thing.

More than a century and a half ago the plight in which capitalism is placing the nation was described by Oliver Goldsmith, an English poet, who wrote:

"III fares the land,
To hastening ill a prey,
Where wealth accumulates
And men decay."

One of Many Cases

The Detroit Free Press recently featured on page 1 a story, complete with pictures, about one Harold Coppins.

Mr. Coppins, a school bus driver, was trying to hold down three jobs and was working 75 hours a week in order to pay \$31 a day for a hospital incubator for his son and daughter, who were born prematurely.

At his regular job, his whole year's salary would not keep the twins in the hospital for more than 80 days.

Yes the Detroit Free Press continues to fight national health insurance whereby the many thousands of family heads like Mr. Coppins would be able to pay for emergencies through a fund to which they would contribute.

The big reason the American people don't have such insurance is because the American Medical Association opposes any insurance program, voluntary or otherwise, connected with health that it cannot control.

But what would the medical brass think if the National Funeral Directors Association fought burial insurance for the same reason?

Think it over. A service that makes life easy and friendly and

What Is Socialism?

(From The Nation)

The President of the United States recently felt called upon to observe that it was "an insult to the intelligence of the American people" to drag out the "motheaten scarecrow of socialism." But the long-suffering public intelligence continues to be bombarded by such insults, which appear to be the more brazen the farther their source is from the lunatic fringe which formerly had a corner on such fraudulence.

Addressing presumably literate men, Edwin S. Friendly, president of the American Newspaper Publishers' Association, called on the press to "sharpen its vigilance" against the "evils of . . . the welfare state, . . . communism disguised as democratic socialism."

The government, he warned, was trying to fasten its clutches on the nation's press by means of "inequitable" postal rates. The logic here is a little muddy. The lower the rates, the more the government would be subsidizing the press, which has never paid its way through the mails. In this one case, presumably, government subsidy is fine—good American doctrine.

But let the government shell out a nickel for the welfare of any other sector of the economy and you have rank socialism.

Where Mr. Friendly sees "communism disguised as democratic socialism," Senator Byrd sees "socialism in welfare-state clothing," indicating the murky atmosphere in which we move. Truman's policies, the Virginia statesman advised the Academy of Political Science, "commit us irrevocably to a socialist state from which there can be no retreat." And to clarify the issue, he challenges the President, if he is really against socialism, to answer a series of questions: Why does he send Oscar Ewing to England to gather information about the British health program? Why is he for the Brannan plan and "socialized housing"? Why does his government lend money to the Kaiser Corporation? And why does he "pressurize Congress" for enactment of his civil-rights program?

So monumental is the confusion, deliberate and otherwise, suggested by these questions that the task of unraveling it staggers the imagination. Socialism, first and foremost, is an economic system in which capital goods are publicly owned and the profit system abolished. It has nothing to do with an auxiliary system of health insurance, which doctors are free to join or ignore. Still less has it to do with a meager program whereby government finances a few badly needed houses which private industry does not care to build. Loans to private corporations through the RFC date back to that great Socialist, Herbert Hoover. Guy Gabrielson, the Republican chairman who coined the slogan "Liberty or Socialism," has a company, the Carthage Hydrocol Corporation, which has received more than \$18,000,000 in loans from this very agency. And the civil rights demanded in the President's program—is this almost embarrassing to point out to a Senator—are carefully spelled out in the Constitution of the United States.

As long as questions are being asked, we should like to put one to Senator Byrd. Why didn't he cry out against what he calls socialism when the Commodity Credit Corporation bought more than 30,000 bushels of apples in his state, to be used in the school-lunch program?

Is it perhaps because Byrd, a big apple-grower, had an interest in this thinly disguised price support? Senator Douglas, no friend of "statism," pointed out in reply to Byrd that the growing concentration of economic power and the necessity of warding off another depression require federal intervention for the sake of the general welfare. But his arguments did not seem to make good copy for the press. Senator Hubert Humphrey was perhaps more pointed in a speech on the same subject made in Richmond. Under the "welfare state," he said, "profits are at the highest level that they have ever been in the nation's history," with General Motors alone announcing a record-breaking \$600,000,000 in profits for the year 1949.

Back in the jolly days of "free enterprise," profits never approached today's figures, even after taxes, and bankers were periodically driven to leap out of skyscraper windows. Socialism, it begins to appear, is a system under which it is possible to walk in Wall Street without fear of being struck by falling capitalists.

And there you have it. If you ask an embarrassing question (and such a question would embarrass most American publishers) you are "communistic." If a representative of the National Association for the Advancement of Colored People asked such a question he would be "communistic," and the same would be true of any representative of a colored group.

Talk with men makes sharp the glittering wit; but God, to man doth speak in solitude.—J. S. Blackie.

No, Mr. Fairless, Business Is Not Being 'Destroyed'

TAKE OFF YOUR DARK SPECTACLES AND LOOK AT THOSE ROSY PROFIT AND PROSPERITY REPORTS

"Powerful agencies and groups in government" are trying to destroy Big Business, Benjamin F. Fairless, president of the U. S. Steel Corporation, told the House Monopoly Investigating Committee this week. Newspapers played up his statement. It was a new variation of the theme that "Welfare State" government is doing something dreadful to business.

Well, let's see about that. If business is suffering as Fairless says, signs of its sad predicament should be visible in business magazines, on the financial pages of the same newspapers which headlined his attack upon the government.

But what do we find? An almost unprecedented flood of joyful news about booming business and profits. So much of it that only a few samples can be cited here.